

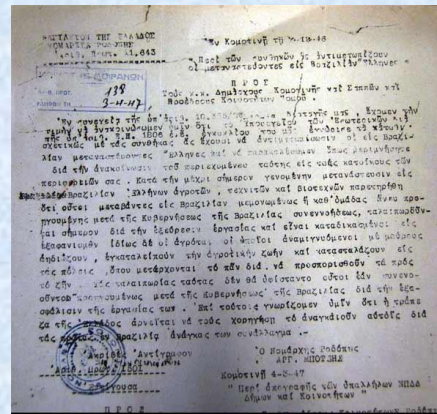
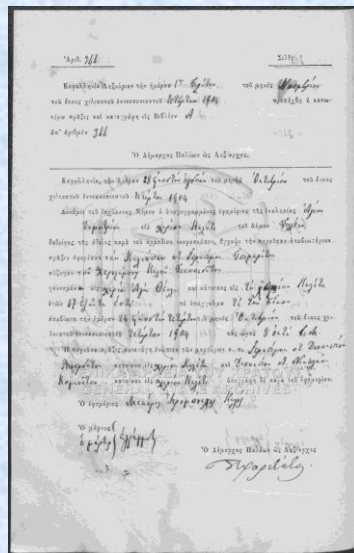
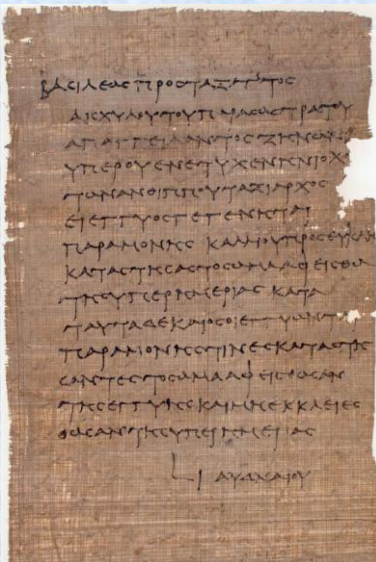
Η ιστορία
του ηλεκτρονικού
εγγράφου
στην ελληνική
δημόσια διοίκηση

*Γεωργία Βραχνή,
υποψήφια Δ.Ν.*

Έγγραφο

Τρέχουσα έννοια: “γραπτό κείμενο επίσημου χαρακτήρα”
(Λεξικό Μπαμπινιώτη)

Στο δίκαιο: αόριστη νομική έννοια μεταβαλλόμενη στο χρόνο, προσαρμοζόμενη στις τεχνολογικές εξελίξεις και ανταποκρινόμενη στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε κλάδου δικαίου

Βελγία, Αρσέλως
No διατηρηθεί μέγας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΤΡΕΣΙΑ Ε

Μαρούσι, 7 - 10 - 2010
Αυλή Πύλη, Βελγίας Τμήμα
☎ 921 4 20206 / 115566 121

ΠΡΟΦ: Γραφείο Συντονιστή Εκπαίδευσης Ελλάδας
N. KucukAdnan Nuzkan
Consulate General of Greece in Chicago
133 North Michigan Ave.
Suite 903, Chicago
IL 60601 USA

Τηλ. Διεύθ. 210 3427499
Τηλ. Τμήμα 210 3427499
Επισημ. 210 3427499
Τηλεομοσφ. 210 3427499
Τηλεfax 210 3427499

Ανάλυση Παροχών 37
Τ.Κ. 11527
151 00 ΜΑΡΟΥΣΙ
19906299999 99
1. Διεύθυνση
210 3427499
FAX 210 3427499

ΟΕΜΑ: «Απόνηση σε έγγραφο για υποθήκευση εκπαιδευτικού»

Σχέτ: Το με αρ. πρωτ. Φ.510/338/13-6-2010 έγγραφο σας

Αμφισβητώντας απόπειρα να αναβληθεί στο αμετάκλητο σχέδιο και δεδομένου ότι η εκτέλεση κ. Βελγίωνας Ελλάδας κτ. ΠΕΔΟ, έτσι εξιστορηθεί αναβληθεί αργότερα, να είναι εγκυρία (ΥΠΔ) από το σχολείο «ΠΑΤΑΝ/ΑΘΗΝΑ», παρακαλούμε να υπονοηθείστε την εν λόγω εκτέλεση στο σχολείο «ΠΑΤΑΝ/ΑΘΗΝΑ».

Η ΠΡΟΪΤΑΜΕΝΗ ΤΗ Δ/ΝΣΗ

ΑΝΤΙΤΟΝΗ ΦΑΡΑΚΟΛΥΤΑΚΗ

Επιστημονική Διεύθυνση:
• Δ.Π.Ο.Δ.Ε - τμήμα Β' (1)

Έγγραφο τύπος

- **Ιδιωτικό (αστικό) δίκαιο:** Ο κανόνας του ατύπου των δικαιοπραξιών. Όμως ά.160 ΑΚ: «Αν ο νόμος ή τα μέρη όρισαν για τη δικαιοπραξία έγγραφο τύπο, το έγγραφο πρέπει να έχει την **ιδιόχειρη υπογραφή** του εκδότη
- **Κλασικό μοντέλο εγγράφου - βασικά εννοιολογικά χαρακτηριστικά** για την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων στο αστικό δίκαιο: υλική ενσωμάτωση + ιδιόχειρη υπογραφή
- **Σκοποί που εξυπηρετούνται μέσω του έγγραφου τύπου:**
  - α) βεβαιότητα-σαφήνεια του περιεχομένου
  - β) ταυτοποίηση εκδότη λόγω ιδιόχειρης υπογραφής
  - γ) προστατευτική εκ των προτέρων λειτουργία (δράση κατόπιν «ωρίμου σκέψεως»)
  - δ) προστατευτική εκ των υστέρων λειτουργία (δυνατότητα απόδειξης)
- **Δημόσιο (διοικητικό) Δίκαιο:** Ο κανόνας της έγγραφης διοικητικής πράξης
- **ά. 16 ΚΔΔ/σίας:** «*Η διοικητική πράξη είναι έγγραφη, αναφέρει την εκδούσα αρχή και τις εφαρμοζόμενες διατάξεις, φέρει δε χρονολογία, καθώς και υπογραφή του αρμόδιου οργάνου*»
Ρητή νομοθετική κάμψη 16 παρ. 2 : προφορική διοικητική πράξη, όταν είναι αναγκαίο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου με αυτήν σκοπού (π.χ. τροχονόμος)

Η σταδιακή διεύρυνση της έννοιας του εγγράφου στην ελληνική έννομη τάξη ιδίως στο πλαίσιο του διοικητικού δικαίου

Το «πώς» της διεύρυνσης

- 1) Από το χαρτί στην «ταινία»: ως έγγραφα (δημόσια ή ιδιωτικά) θεωρούνται οι φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις και κάθε άλλη απεικόνιση, καθώς και η φωνοληψία (ά. 444 περ. 3 ΚΠολΔ, και στη συνέχεια ά. 169 παρ. 3 περ. β ΚΔΔ/μίας)
- 2) Αυτοματοποιημένες/μηχανογραφημένες διοικητικές πράξεις: το πρόβλημα της παντελούς έλλειψης υπογραφής – κρατούσα άποψη περί δυνατότητας θεραπείας του προβλήματος: λειτουργική υποκατάσταση της ελλείπουσας ιδιόχειρης υπογραφής αφού δυσκολία παραποίησης των προγραμμάτων παραγωγής τους και εφόσον «η εγγυητική και αποδεικτική λειτουργία πληρούνται» - [θεωρητική και νομολογιακή διάπλαση /σχετική νομολογία ΣτΕ ήδη από 1979]
- 3) Άρθρο 22 ν. 2539/1997: οιοσδήποτε διεύρυνση για δυνατότητα υποβολής τηλεφωνικών αιτήσεων - παρέκκλιση μόνο ως προς τον κανόνα της γραπτής αίτησης του ενδιαφερομένου - όχι ως προς τον κανόνα της έγγραφης διοικητικής πράξης
- 4) Άρθρο 14 ν. 2672/1998: «διπλή» διεύρυνση μέσω τηλεομοιότυπου και ηλεκτρονικού εγγράφου

Τηλεομοιότυπο και προϋποθέσεις για την διασφάλιση της γνησιότητας των αποστέλλομενων εγγράφων (π.χ. ευκρινές αποτύπωμα της συσκευής αποστολής, αριθμός κλήσης συσκευής αποστολής κλπ)

Το γιατί (οι ιδιαίτερες συνθήκες γέννησης) του ηλεκτρονικού εγγράφου

1. Θετικό περιβάλλον γέννησης

- Ανάπτυξη τεχνολογίας-διαδικτύων Ανοικτά δίκτυα - γρήγορη και αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών με ελάχιστο κόστος
- Δυνατότητα ταχύτητας στις συναλλαγές
- Ανάπτυξη συναλλαγών ηλεκτρονικού εμπορίου (e-commerce), δυνατότητα σύναψης δικαιοπραξιών από απόσταση

ΟΜΩΣ

2. Αντικειμενικές δυσκολίες κατά την αξιοποίηση του νέου περιβάλλοντος

- Κίνδυνοι τεχνικής και νομικής ασυμβατότητας
- Δυσκολία ως προς τις τυπικές δικαιοπραξίες όπου υποχρέωση τήρησης έγγραφου τύπου, αλλά και ως προς τις άτυπες όπου χωρίς έγγραφο ιδιόχειρη υπογραφή (αδυναμία απόδειξης)
- Κίνδυνος για την γνησιότητα - κίνδυνος επέμβασης μη εξουσιοδοτημένων τρίτων - κίνδυνος για την ασφάλεια και εμπιστοσύνη των συναλλαγών/κίνδυνος παραποίησης - αυξημένοι κίνδυνοι για τα προσωπικά δεδομένα

3. Ενόψει των ανωτέρω

- Ανάγκη εξάλειψης των κινδύνων και εκμετάλλευσης του θετικού περιβάλλοντος με τεχνολογικά και νομικά μέσα
- Διαμόρφωση κατάλληλων τεχνολογικών εργαλείων: ψηφιακές υπογραφές και κρυπτογραφία (για πιστοποίηση προέλευσης, μη αλλοίωση και εμπιστευτικότητα
- Διαμόρφωση κοινού ρυθμιστικού πλαισίου για παραγωγή κοινών εννόμων αποτελεσμάτων και προστασίας της ασφάλειας των συναλλαγών

Η πορεία του ηλεκτρονικού εγγράφου στη δημόσια διοίκηση μέσω του νομοθετικού πλαισίου

Γενικά

- Οι πρώτες ρυθμίσεις σε πολιτείες των ΗΠΑ σχετικά με τη ψηφιακή υπογραφή
- Οδηγία 99/93ΕΕ «*Σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές*»
- π.δ. 150/2001 για την ενσωμάτωσή της οδηγίας
- Στόχος ενιαία ρύθμιση νομικών και τεχνικών ζητημάτων για την ενίσχυση των συναλλαγών σε κοινοτικό επίπεδο συναλλαγών

Ειδικά για το δημόσιο τομέα

- Με πρότυπο τις συζητήσεις στο πλαίσιο της ΕΕ και ήδη πριν την έκδοση της 99/93ΕΕ: άρθρο 14 ν. 2672/1998 για τη χρήση των νέων τεχνολογιών στο δημόσιο τομέα:
*«Επιτρέπεται η διακίνηση εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή μεταξύ αυτών και των ενδιαφερόμενων φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων προσώπων με **τηλεομοιοτυπία και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο**»*
- Ενδιαφέρουσα διαφοροποίηση: ενδεικτική απαρίθμηση των διακινούμενων με τηλεομοιοτυπία εγγράφων ≠ περιοριστική απαρίθμηση των διακινούμενων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.
- Λόγος διαφοροποίησης: δυσπιστία απέναντι στον κόσμο του διαδικτύου και δυσκολία διασφάλισης των κριτηρίων γνησιότητας και εμπιστευτικότητας
- Κατ' εξουσιοδότηση εκδοθέν π.δ. 342/2002 για τη διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και των φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων φυσικών προσώπων
- ΝΕΑ ΩΘΗΣΗ με το **ν. 3979/2011** «για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και άλλες διατάξεις»

Βασικές αρχές λειτουργίας και ρύθμισης του ηλεκτρονικού εγγράφου

- **Παραδοσιακό έγγραφο** = αποτύπωση στο χαρτί + ιδιόχειρη υπογραφή
- **Ηλ. έγγραφο ως προς την αποτύπωση** = εγγραφές δεδομένων στο μαγνητικό δίσκο ενός Η/Υ
Νομοθετικός ορισμός: «κάθε μέσο, το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστικό - πληροφοριακό σύστημα, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν μπορούν να αναγνωστούν άμεσα, όπως και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό, στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον το εν λόγω περιεχόμενο επιφέρει έννομες συνέπειες ή προορίζεται ή είναι πρόσφορο να αποδείξει γεγονότα που μπορούν να έχουν έννομες συνέπειες»
- **Ηλ. έγγραφο ως προς το αντίστοιχο της φυσικής υπογραφής:** ηλεκτρονική υπογραφή.

Επαρκής αντιστοιχία;

Κριτήρια αντιστοιχίας: Εξασφάλιση γνησιότητας, ακεραιότητας περιεχομένου και εμπιστευτικότητας της πληροφορίας

- **Είδη ηλεκτρονικών υπογραφών – νομοθετικοί ορισμοί:**
Ηλεκτρονική υπογραφή: «δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας».
π.χ.: PIN τράπεζας, παράθεση του ονόματος σε ένα ηλ. Μήνυμα

Προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή: «ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους: α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα, β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος, γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο τέτοιο ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων»

τελικά προηγμένη ηλ. υπογραφή: ηλ. υπογραφή βασισμένη στην κρυπτογραφία

Κρίσιμο στοιχείο διάκρισης: η δυνατότητα υποκατάστασης/αντικατάστασης της ιδιόχειρης υπογραφής και υλοποίησης της λειτουργίας της

Το ηλεκτρονικό έγγραφο στη δημόσια διοίκηση και η σημασία της διάκρισης μεταξύ ηλεκτρονικών και προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών δυνάμει του ν. 3979/2011

α) ως προς τη χρήση ηλεκτρονικών εγγράφων γενικώς

Άρθρο 9: Δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες των φορέων του δημόσιου τομέα και για τα ηλεκτρονικά έγγραφα/δυνατότητα μελέτης του εγγράφου ή χορήγησης αντιγράφου και με χρήση ΤΠΕ.

Άρθρο 10: Δικαίωμα ηλεκτρονικής επικοινωνίας και χρήσης ΤΠΕ φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. με φορείς του δημοσίου τομέα

Άρθρο 12: δυνατότητα έκδοσης διοικητικών πράξεων, σύνταξης και τήρησης εγγράφων κάθε είδους, καθώς και διακίνησης, διαβίβασης, κοινοποίησης και ανακοίνωσης αυτών μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα ή μεταξύ αυτών και των φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. με χρήση ΤΠΕ.

Το ηλεκτρονικό έγγραφο στη δημόσια διοίκηση και η σημασία της διάκρισης μεταξύ ηλεκτρονικών και προηγμένων ηλεκτρονικών υπογραφών δυνάμει του ν. 3979/2011

β) Ως προς τη νομική ισχύ των ηλεκτρονικών εγγράφων

Άρθρο 13: **ίδια νομική και αποδεικτική ισχύ με τα έγγραφα που φέρουν ιδιόχειρη υπογραφή και σφραγίδα** μόνο για όσα ηλεκτρονικά έγγραφα φέρουν **προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή** του εξουσιοδοτημένου οργάνου που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής

Άρθρο 22 παρ. 2: Η διακίνηση ηλεκτρονικών εγγράφων, τα οποία φέρουν **μόνο ηλεκτρονική υπογραφή επιτρέπεται** στις περιπτώσεις που η αναφερόμενη **διακίνηση δεν συνδέεται με την παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος**. Στα έγγραφα αυτά περιλαμβάνονται ιδίως ερωτήματα, εγκύκλιοι, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία, αιτήσεις παροχής πληροφοριών.

Άρθρο 23: Υποβολή αιτήσεων, βεβαιώσεων, νομιμοποιητικών εγγράφων από φυσικά πρόσωπα και Ν.Π.Ι.Δ. με ηλεκτρονικό **εφόσον πληρούνται οι κατά περίπτωση οριζόμενες προϋποθέσεις που αφορούν την παροχή των αναγνωριστικών και διαπιστευτηρίων, της ταυτοποίησης και της επιβεβαίωσης της ταυτότητας (αυθεντικοποίησης)** και εν γένει της πολιτικής ασφάλειας του φορέα.

Άρθρο 29: Όταν το περιεχόμενο της ηλεκτρονικής επικοινωνίας και συναλλαγής με το φορέα του δημόσιου τομέα αφορά **πληροφορίες εν γένει προσιτές σε κάθε ενδιαφερόμενο**, όπως εγκύκλιοι, γενικές οδηγίες, έντυπα αιτήσεων και δηλώσεων, εκθέσεις, μελέτες, ενημερωτικό υλικό, στατιστικά στοιχεία, πρακτικά δημόσιων συνεδριάσεων → **δεν απαιτείται ταυτοποίηση και αυθεντικοποίηση φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ.**

Άρθρο 30: **Περιπτώσεις υποχρέωσης ταυτοποίησης και επιβεβαίωσης ταυτότητας (αυθεντικοποίησης)** των φυσικών προσώπων και Ν.Π.Ι.Δ. που επικοινωνούν και συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα

Σκοπός του ν. 3979/2011

(άρθρο 1)

α) η αναγνώριση του δικαιώματος των φυσικών προσώπων και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (εφεξής Ν.Π.Ι.Δ.) να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (εφεξής ΤΠΕ) και

β) η ρύθμιση της χρήσης των ΤΠΕ από τους φορείς του δημόσιου τομέα εντός του πλαισίου και για τις ανάγκες της λειτουργίας τους και την υποστήριξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων και συναλλαγών τους.

Σκοπός του νόμου

φυσικά πρόσωπα

νομικά πρόσωπα
ιδιωτικού δικαίου

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Συναλλαγές

Φορείς
δημόσιου τομέα

Το νομοθετικό παρόν του ηλεκτρονικού εγγράφου στη δημόσια διοίκηση προσανατολισμένο στο τεχνολογικό μέλλον

Η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας

- Διαμόρφωση πλαισίου διεκπεραίωσης διοικητικών διαδικασιών χωρίς συσχετισμό με τη χρήση συγκεκριμένων τεχνολογιών και εργαλείων.
- Ανάγκη θέσπισης νομικού πλαισίου που δεν θα περιορίζεται στην θεσμική αποτύπωση των υπάρχουσών δομών νέων τεχνολογιών κατά τρόπο περιοριστικό για τον μελλοντικό εφαρμοστή του δικαίου.
- Ορισμοί και επιμέρους ρυθμίσεις χωρίς τεχνικές λεπτομέρειες, ώστε εναλλακτικές επιλογές αλλά και να μην τίθεται θέμα εφαρμοσιμότητας όταν αλλάζει το τεχνολογικό υπόστρωμα

Το στατιστικό παρόν του ηλεκτρονικού εγγράφου και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

- Περίπου 85% των έργων πληροφορικής στο δημόσιο τομέα δεν χρησιμοποιούνται ή δεν αξιοποιούνται καταλλήλως
- Μεγάλες πιθανότητες αστοχίας λόγω μεγάλου και ετερόκλητου αριθμού χρηστών
- Επιλογή των πιο προωθημένων τεχνολογικά συστημάτων που όχι πάντα τεχνολογικά αξιόπιστες
- Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στο Δημόσιο
- Κίνδυνος διεύρυνσης του κοινωνικού χάσματος

Και το στατιστικό μέλλον

πολυπαραγοντικό

και αόρατο

BUREAUCRACY

Σας e-υχαριστώ!